

Европейски орган за ценни книжа и пазари

Годишен доклад

за 2013 г.

Въведение от председателя

Третата година на Европейския орган за ценни книжа и пазари (ESMA) като регулатор на пазарите на ценни книжа на Европейския съюз (ЕС) бе отбелязана с напредък в редица отношения при изпълнението на неговия мандат и значителни постижения в по-широката му дейност в областта на сътрудничеството. Сравнението с предходните издания на годишния доклад показва нарасналите отговорности и правомощия на ESMA при работата на Органа за изпълнение на целите, поставени пред него от Европейския парламент и от Съвета.

Мандатът на ESMA обхваща широк набор от финансови дейности в областта на пазарите на ценни книжа на ЕС от сделки със сложни деривати на хедж фондовете, надзор на субекти като агенции за кредитен рейтинг и регистри на трансакции (депозитари) до управление на инвестиционни фондове и тяхната публична продажба. Отговорността за тези широки и разнообразни области се основава обаче на много ясно поставената цел за защита на инвеститорите и осигуряване на стабилността на нашите финансови пазари.

Основната част от дейността на ESMA продължи да бъде прилагането на регулаторните и надзорни изменения, определени от ЕС като необходими за справяне с финансовата криза и за изпълнение на поетите от Органа глобални задължения за изграждане на по-устойчива финансова система.

Постигането на тези цели и изпълнението на съответните задачи може наистина да изглежда като голямо предизвикателство, но аз съм убеден, че ESMA работи добре от своето създаване, като даде висококачествени резултати в твърде кратки срокове и с ограничени ресурси. Това е не само мое мнение, то се потвърждава и в доклад на Международния валутен фонд от март 2013 г., в което се установява, че ESMA се е справил особено добре във връзка с изготвянето на единния наръчник и прекия надзор на агенциите за кредитен рейтинг. През 2013 г. бяхме също така обект на прегледа от страна на Европейската комисия на Европейската система за финансов надзор (ЕСФН). Констатациите от прегледа се очаква да бъдат публикувани през първото полугодие на 2014 г.

При прегледа на ЕСФН беше разгледана цялата дейност на ESMA и начина, по който е изпълнявал целите си не само като независим орган, но и като член на по-широката мрежа на ЕСФН. Това включваше тясно сътрудничество с националните компетентни органи (НКО) на държавите членки и интензивните ни работни взаимоотношения със сродните ни европейски надзорни органи (ЕНО): Европейския банков орган (ЕБО);

Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (EIOPA) и Европейския съвет за системен риск (ЕССР).

Една от основните задачи на ESMA, единствен по рода си измежду трите ЕНО, е надзора на ключовите участници на пазара. Вниманието ни е насочено главно към агенциите за кредитен рейтинг (АКР), но обхватът на нашия надзор бе разширен с регистрацията на шест регистри на трансакции (депозитари). Това укрепва още повече ролята и приноса ни за общоевропейския надзор, тъй като депозитарите имат решаващо значение за постигане на целта за повече прозрачност на пазарите на деривати.

ESMA разработи ефективен надзорен режим за АКР и извърши значителна надзорна дейност на място с АКР, в последно време относно процеса на определяне на рейтинга на държавите. При проверката бяха установени области за подобряване във връзка с независимостта и избягването на конфликти на интереси, поверителността на информацията за рейтинга на държавите, времето на публикуване на рейтингите и ресурсите, разпределени за рейтингите на държавите.

Що се отнася до приноса на ESMA за единния наръчник, основна част от него беше във връзка с EMIR, където приключихме окончателно работата по техническите стандарти, необходими за неговото прилагане, и започнахме процеса на консултации относно задълженията за клиринг на деривати. Изготвихме също така технически стандарти за фондове за алтернативни инвестиции, предоставихме технически консултации на ЕК във връзка с Директивата относно проспектите и изготвихме Насоки и препоръки по различни теми, а именно алтернативните инвестиции, Регламента за АКР, ПКИПЦК и ETF, MiFID и късите продажби.

Погледнато в перспектива, след приключването на първия етап на регулаторната реформа вниманието ни следва да бъде насочено към изпълнението и надзора. Регулирането е надеждно, само когато се изпълнява ефективно и подлежи на надзор.

Поради това изпълнението на регулаторната реформа има сега приоритетно значение за нас, а въпросът със сближаването на надзорните практики остава съществено предизвикателство пред ESMA. За да се подобри организацията и управлението на дейността ни по сближаването, ESMA въведе изменения, имащи за цел укрепване на нашия инструмент за партньорска оценка с повече посещения на място, насочени към основни въпроси на надзора и повече екипи за задълбочена оценка.

През 2013 г. отбелязахме напредък при насърчаване на сближаването на надзорните практики във всичките 28 държави членки чрез извършване на партньорски проверки на прилагането на законодателството относно фондовете на паричния пазар и Директивата относно пазарните злоупотреби, както и изготвяне на становища относно алтернативните фондове, проспектите, ЦК и ПКИПЦК. Всички тези дейности допринесоха за общи трансгранични практики. Освен това работихме за насърчаване на общ подход към прилагането на стандарти във финансовите отчети, като изготвихме „Общи приоритети на ЕС в областта на правоприлагането“, където са посочени областите, към които всички правоприлагащи органи на ЕС ще се отнесат с повишено внимание при прегледа на финансовите отчети за 2013 г. Публикувахме също така преглед на финансовите отчети на европейските финансови институции за оценка на сравнимостта между институциите, общата прозрачност и спазването на изискванията на МСФО. Това е от особено значение с оглед на прегледа на качеството на активите на банките през 2014 г. от новосъздадения единен надзорен механизъм.

Продължаваме напредъка в областта на защитата на инвеститорите чрез разработване на указания, събиране и анализ на данни за тенденциите на финансовото потребление, както и предупреждение, отправено съвместно с ЕБО относно договорите за разлики. Считаме, че от решаващо значение за по-голям напредък от наша страна в тази област ще бъде окончателното приключване на ПИПД и MiFID II/MiFIR през 2014 г. Регулаторната реформа от последните години не доведе до достатъчно подобряване на защитата на финансовия потребител. През следващите години трябва да осигурим баланс между грижата за пруденциална стабилност и грижата за защита на инвеститорите. Оптимист съм, че посредством предстоящото законодателство ще допринесем повече за защитата на финансовите потребители.

По отношение на финансовата стабилност увеличихме усилията си за установяване на рисковете и получаване на данни за тях чрез публикации, като доклада „Тенденции, рискове и уязвимости“, и индикативни таблици на риска, както и нашия принос към работата на Съвместния комитет на ЕНО и нашето участие в ЕССР. Наред с установяването и икономическия анализ на риска, едно от нашите най-значими постижения от 2013 г. беше работата ни, съвместно с ЕБО и националните органи, по принципите за регулиране на процедурите за определяне на показателите в ЕС.

Глобалният аспект на реформата на финансовите пазари означаваше, че ESMA продължава да участва в широк набор от международни дейности и органи. Това включваше участие в международната координация на реформата на извънборсовите деривати, еквивалентността на режимите на АКР и на дериватите, и подпомагане на

споразумението за повече от 1 000 меморандуми за разбирателство относно сътрудничеството при надзора на алтернативните инвестиционни фондове между органите на 28-те държави — членки на ЕС, и голям брой трети държави. Освен това участвахме в работата на СФС, КПСС, групата на регулаторите на извънборсовите деривати и МОКЦК, където ESMA стана наблюдател на Съвета на МОЦКЦ през 2013 г.

ESMA остава гарант, че всички заинтересовани участници ще имат различни възможности да дават становища и информации при вземането на нашите решения, в това число чрез публични консултации, изслушвания и взаимодействие с консултативните работни групи и групата на участниците от сектора на ценните книжа и пазарите. Искам да изразя признателност на всички заинтересовани страни за неограничения им принос към дейността на ESMA през 2013 г. Мандатът на първите членове на групата на участниците от сектора на ценните книжа и пазарите изтече през 2013 г. и можем да отчетем успешен първи мандат на групата. Очаквам да продължим отличното си сътрудничество с втората група на участниците от сектора на ценните книжа и пазарите.

Искам също така да благодаря на членовете на персонала на ESMA за тяхната усилена работа, ангажираност и жертвоготовност, което е от много голямо значение през тези години на създаване и укрепване на ESMA. Накрая, искам да изразя искрена благодарност на колегите си от националните органи в ЕС, които в качеството си на членове на Съвета на надзорниците посвещават значително време и енергия за напредъка на ESMA. Членовете на управителния съвет участват с удвоени усилия, като предоставят помощ и консултации на Органа, осигурявайки постигането на неговите цели. Членовете на нашия съвет имат, както лично, така и техните институции, неограничен принос за ESMA, който е от голямо значение за създаването на една наистина обща надзорна култура в целия ЕС.

Steven Maijoor

Председател

Европейски орган за ценни книжа и пазари

Въведение от изпълнителния директор

2013 г. беше третата година на съществуване за Европейския орган за ценни книжа и пазари (ESMA). На организационен език би могло да се каже, че ESMA е „израснал“. Доколкото израстването е продължаващ процес, това означаваше, че през 2013 г. регулаторът на пазарите на ценни книжа на ЕС трябваше да се развива и да расте на голям брой различни фронтове. Като се погледне само нашата работна програма и набора от проблеми, които решавахме през 2013 г., се разбира колко предизвикателства е поставяла и продължава да поставя тази задача. В ролята си на изпълнителен директор имам удоволствието да отчетя какво означаваше това като развитие и растеж за ESMA през 2013 г. ESMA успя да се справи през 2013 г., като се имат предвид неговите цели, многобройните му отговорности и задачи (изложени в работната програма), както и немалкото допълнителни искания, отправени към Органа в течение на годината във връзка с установяването на стандарти, надзора и организационното развитие.

С цел да се справят с допълнителните отговорности и задачи, възложени на ESMA през 2013 г., броят на членовете на персонала на Органа се увеличи с повече от 50 % до 139 към края на годината. В ESMA постъпиха нови колеги с най-различни професионални профили, с което дадоха възможност на Органа да разшири своя резерв от опит и специализирани познания. Този ръст на персонала намери отражение в значителен напредък за подобряване на системите и процедурите, както и на нашите вътрешни процеси изобщо, което в своята съвкупност доведе до съществена крачка напред в оперативната ефективност на ESMA. С поглед напред към дългия списък на нашите отговорности и продължаващи и нови задачи съгласно EMIR, MiFID II, както и по други законодателни разпоредби, ESMA трябва да продължи да развива наличния персонал и да привлича нови служители, като същевременно продължи да подобрява организационната си ефективност.

Годишният счетоводен отчет на ESMA за 2013 г. също отразява растежа на Органа. През 2013 г. годишният бюджет на ESMA бе увеличен с около 8 милиона EUR в сравнение с предходната година — от 20,2 милиона EUR до 28,1 милиона EUR през 2013 г. Това представлява общо увеличение с 39 %, което е както впечатляващо, така и абсолютно необходимо, за да може ESMA да има капацитета и способността да изпълни своите допълнителни задачи, възложени от новото законодателство на ЕС. С лицензирането на шест нови регистри на трансакции (депозитари) и някои нови АКР, източниците за финансиране на ESMA отразяват и увеличената роля на ESMA като надзорен орган: през 2013 г. 23 % от нашия бюджет постъпиха от такси, платени от

лицензираните субекти.

2013 г. беше в известен смисъл повратна точка за ESMA, изразяваща се в преминаване от неговата традиционна политическа роля към роля, ориентирана повече към изпълнението и надзора, с пряка отговорност за надзора на разширен набор от субекти на финансовия пазар и много продължаващи задачи, свързани с изпълнението, сближаването на надзорните практики и мониторинг и анализ на данните. Ето защо тази година беше важна за по-нататъшното развитие на ESMA като организация. Нека да илюстрирам тази промяна на акцента въз основа на голямото досие на EMIR. Поставянето на търговията с извънборсови деривати под регулаторен надзор при изисквания за отчитане на търговията, централизиране на клиринга и намаляване на риска представлява важна промяна, която ще направи пазарите на деривати по-безопасно място. Наред с усиленото установяване на стандарти, което ESMA трябваше да извърши съгласно EMIR, промяната на начина, по който действа търговията на деривати означаваше за ESMA и засилване на неговата роля като общоевропейски надзорен орган поради поемането на надзора на шест новолицензирани регистри на трансакции (депозитари), установени в ЕС. ESMA имаше освен това ключова роля заедно с НКО за стартиране на подготовката за колегиите от надзорни органи, които ще лицензират и упражняват надзор на европейските клирингови къщи. И накрая, EMIR означаваше и по-голяма международна ангажираност за ESMA под формата на активни обсъждания с нашите контрагенти в други ключови юрисдикции на пазарите на деривати и с организации за установяване на международни стандарти като МОКЦК и СФС. Ясно е, че MiFID II ще доведе до подобни развития, които ще изискват от ESMA да гарантира, че организационната схема на Органа ще е в състояние да се справи не само с първоначалното въвеждане на правила, но и с предизвикателствата на текущото им прилагане.

По-голямата изпълнителна и оперативна роля на ESMA може да се види и в разработването на някои ключови ИТ системи, работите по които приключиха или започнаха през 2013 г. Изграждането на общи системи, даващи възможност за сравнимост и използване на данните между националните и европейските регулатори, както и за обмен на информация, позволяваща на надзорните органи да анализират и наблюдават важни процеси на пазарите, е важно, за да може Европейската система за финансов надзор да работи ефективно. Освен това много от ИТ системите имат като важна крайна цел увеличаване на прозрачността и информацията за потребителите на инвеститорите във финансовите пазари на ЕС.

Искам да изкажа сърдечна благодарност на всички, които дадоха своя принос в работата на ESMA през 2013 г. На първо място на членовете на персонала на ESMA, без предаността, ангажираността и неуморните усилия на които нямаше да бъдат възможни постиженията през 2013 г. Дълбоко признателна съм, че имам възможност да работя ежедневно с такива великолепни колеги. Успехът на ESMA се гради на неговите хора и аз очаквам да работя и занапред с всички тях.

Искам също да благодаря на нашите колеги в регулаторните органи в Европа и извън нея за големия им принос и доброто сътрудничество, както и на участниците за ценното им съдействие. Накрая изказвам признателност на настоящите и бившите членове на управителния съвет и на Съвета на надзорниците на ESMA. Единствено благодарение на нашите успешни и големи съвместни усилия 2013 година бе толкова успешна за ESMA.

Verena Ross

Изпълнителен директор

Европейски орган за ценни книжа и пазари

1. Роля и цели на ESMA

Създаден през януари 2011 г., ESMA има за задача да подобри защитата на инвеститорите и да укрепя стабилните и добре функциониращи финансови пазари в Европейския съюз (ЕС). Като независима институция, ESMA постига тези цели чрез изготвяне на единен наръчник за финансовите пазари на ЕС, осигуряване на последователното му прилагане в целия ЕС и принос за регулирането на фирмите за финансови услуги на общоевропейско равнище посредством пряк надзор или чрез активно координиране на националната дейност по надзора.

Цели на ESMA

Стабилното и ефективно регулиране на пазарите на ценни книжа е от основно значение за растежа, коректността и ефикасността на финансовите пазари и икономиката на ЕС, а ефективното регулиране и надзор е жизненоважен фактор за осигуряване и запазване на доверието сред участниците в пазара. С цел да се подпомогне създаването на тези условия бе създаден ESMA като независим орган на ЕС за подобряване на хармонизирането както на правилата, така и на практиките на надзора.

За да се постигне хармонизирано прилагане на правилата в целия ЕС, ESMA служи като орган, определящ стандартите по отношение на законодателството за ценни книжа и предоставя технически консултации, когато такава задача му бъде поставена от Европейската комисия (ЕК). Органът има също така важна функция за пряк надзор на участниците на финансовите пазари на общоевропейско равнище – понастоящем това са агенции за кредитен рейтинг (АКР) и регистри на трансакции (депозитари, TRs). ESMA участва също в надзора на централните контрагенти (ЦК) посредством колегии от надзорни органи.

Годишният доклад на ESMA е важен инструмент за осигуряване на отчетност във връзка с постигнатите от Органа резултати, съпоставени с неговите цели и годишната работна програма. Функцията на ESMA може да бъде по-добре разбрана с помощта на петте цели, които си е поставил, а именно:

Финансова стабилност

За да може ESMA да допринесе за запазване на финансовата стабилност на пазарите на ценни книжа в ЕС, от решаващо значение е Органът да извършва постоянен анализ на тенденциите и на по-ранен етап да отчетя потенциалните рискове и слабости, проявяващи се на микропруденциално равнище. За тази цел ESMA извършва трансгранични и многонационални икономически анализи на европейските пазари на ценни книжа и моделира въздействието на потенциалните аспекти на развитието на пазарите.

ESMA информира за своите констатации редовно и при възникване на извънредни обстоятелства европейските институции, другите европейски надзорни органи (ЕНО) и Европейския съвет за системен риск (ЕССР). Събирането на микроданни на равнище надзор е ключов фактор за отчитане на натрупването на потенциални макрорискове за икономиката като цяло. Ето защо е от решаващо значение да бъдат редовно информирани всички необходими субекти, които вземат решения, включително, на равнището на ЕС, Комитета по финансови услуги (КФУ) и таблицата за финансова стабилност на Икономическия и финансов комитет (ИФК-ТФС). От началото на 2013 г. ESMA публикува двугодишни доклади, за да повиши осведомеността относно рисковете, тенденциите и уязвимостите на европейските пазари на ценни книжа. ESMA допринася за засилване на финансовата стабилност и като координира извънредни мерки в целия ЕС.

Защита на инвеститорите

Постоянното осигуряване на адекватна защита на интересите на инвеститорите е друга важна задача на ESMA. ESMA я изпълнява, като насърчава прозрачността, простотата и коректността на пазарите на ценни книжа за потребителите на финансови продукти или услуги. За да се гарантира на инвеститорите еднакво равнище на защита независимо от пункта за продажба или продавания продукт, ESMA събира, анализира и докладва относно тенденциите на потребление, като същевременно насърчава инициативи за финансова грамотност и образователни инициативи и дава принос за разработването на общи правила за разкриване на информация. Работата на ESMA в тази област изисква да се гарантира, че финансовата информация, предоставена от участниците на пазара, е ясна, разбираема и съвместима със съществуващите правила.

За ESMA е важно да наблюдава новите и вече съществуващите финансови дейности, тъй като това дава възможност на Органа да приема основни насоки и препоръки, които насърчават сигурността и стабилността на пазарите на ценни книжа, като гаранция за засилване на защитата на инвеститорите в целия ЕС.

Ако открие продукти, които биха представлявали сериозни заплахи за инвеститорите, ESMA обмисля отправяне на предупреждения. Ако настоящите законодателни предложения влязат в сила, ESMA ще може в бъдеще, като крайна мярка, да забранява временно определени продукти.

Единен наръчник

В ролята си на орган, определящ стандартите, ESMA работи за въвеждане на хармонизирани технически стандарти (ТС) и стандарти за изпълнение (СИ) в различни области на регулиране на ценните книжа. Като разработва тези стандарти, ESMA допринася за изготвянето на единен наръчник на ЕС, приложим за всички участници на пазара и създаващ равни условия на цялата територия на Съюза.

Сближаване

ESMA бе създаден с цел да насърчи сближаването на надзорната дейност и така да намали регулаторния арбитраж в резултат на различни практики на територията на ЕС. Различните надзорни практики могат да подкопаят не само коректността, ефикасността и надлежното функциониране на пазарите, но в крайна сметка и финансовата стабилност.

За да насърчи коректните и балансираните надзорни практики, ESMA извършва партньорски проверки на съществуващото законодателство на ЕС в областта на ценните книжа. Освен това ESMA разполага с редица инструменти за насърчаване на регулаторно сближаване, а именно публикуване на становища и въпроси и отговори, посредничество и като крайна мярка процедура за нарушение на правото на Съюза.

Органът възнамерява да използва работата си за сближаване, като насочи дейността си към други области на работната програма, в това число подобряване на единния наръчник чрез издаване на основни насоки и препоръки в области, където има различно прилагане, и чрез предоставяне на консултации на ЕК по области, където може да се наложи преразглеждане на законодателството, за да бъдат съгласувани надзорните практики.

Надзор

Пълномощията на ESMA за пряк надзор са насочени към две групи от участници във финансовите пазари, а именно към агенциите за кредитен рейтинг и регистрите на трансакции (депозитарите). Считано от 1 юли 2011 г., ESMA е органът на ЕС, който отговаря за регистрацията и надзора на АКР. От началото на 2013 г. ESMA има пълномощия за пряк надзор

и по отношение на депозитарите и участва в колегиите от надзорници, които регистрират ЦК и упражняват надзор върху тях.

2. Дейности, бюджет и структура на ESMA

Органът е разделен на шест отдела/звена, които се занимават с пазари, инвестиции и докладване, АКР, икономически анализ и изследвания, правни въпроси, сътрудничество и сближаване и дейности. ESMA се ръководи от Steven Maijoor, председател, докато Verena Ross, изпълнителен директор, отговаря за ежедневното управление на Органа. Carlos Tavares действа като заместник-председател на ESMA. Председателят и изпълнителният директор се подпомагат от екип за комуникации, екип за вътрешен контрол и счетоводна отчетност и от свои лични асистенти.

През 2013 г. годишният бюджет на ESMA беше увеличен с около 8 милиона EUR в сравнение с предходната година — от 20,2 милиона EUR през 2012 г. до 28,1 милиона EUR през 2013 г. Източниците на финансиране бяха допълнително диверсифицирани през 2013 г., тъй като за първи път бяха получени такси за регистри на трансакции (депозитари) след регистрирането на шест такива депозитари през четвъртото тримесечие на 2013 г. Понастоящем ESMA се финансира от четири отделни приходни потоци, а именно от НКО на държавите членки (12,9 милиона EUR през 2013 г. или 46 % от общите приходи), от изравнителна субсидия на Европейския съюз (8,6 милиона EUR или 31 %), от такси, начислени на агенциите за кредитен рейтинг (5,7 милиона EUR или 20 %) и от такси, начислени на регистрите на трансакции (депозитарите) (0,83 милиона EUR или 3 %).

Разбивката на общия бюджет на ESMA за 2013 г. е, както следва:

- 28,189 млн. EUR — общ бюджет за 2013 г. (С1-кредити)
- 26,2 млн. EUR или 93 % от бюджета бяха отпуснати
- 20,4 млн. EUR или 73 % бяха изразходвани до края на декември 2013 г.
- Останалите 5,8 млн. EUR ще бъдат изплатени през 2013 г.

Допълнителни подробности за тези работни потоци могат да се видят в пълния текст на годишния доклад на ESMA за 2013 г., който може да се намери на английски език на уебсайта на ESMA: www.esma.europa.eu

Ръководство и управление на ESMA

ESMA се ръководи от два органа с пълномощия да вземат решения: Съвета на надзорниците и управителния съвет. От 2011 г. ESMA има председател на пълно работно време, Steven Maijoor, и свой изпълнителен директор, Verena Ross. И двамата работят в седалището на ESMA в Париж с мандат за пет години, който може да бъде продължен еднократно. Председателят отговаря за подготовката на работата на Съвета на надзорниците и ръководи заседанията на Съвета на надзорниците и на управителния съвет. Той представлява също Органа навън. Негов заместник е Carlos Tavares, заместник-председател на ESMA.

Изпълнителният директор отговаря за ежедневното управление на Органа, а именно за въпроси, свързани с персонала, изготвяне и изпълнение на годишната работна програма, изготвяне на проектобюджет на Органа и подготовка на работата на управителния съвет.

Съвет на надзорниците на ESMA

Освен председателя на ESMA в състава на Съвета на надзорниците влизат ръководителите на 28-те национални компетентни органи (НКО), отговарящи за регулиране и надзор на ценните книжа (когато в дадена държава членка има повече от един национален орган, тези органи се споразумяват кой от техните ръководители да ги представлява), един наблюдател от

Комисията, представител на ЕБО и ЕИОРА, както и един представител на ЕССР. Освен това Норвегия, Исландия и Лихтенщайн участват като постоянни наблюдатели. Изпълнителният директор на ESMA участва в съвета, но няма право на глас. Съветът ръководи дейността на Органа и носи крайната отговорност за вземане на решения относно приемането на становища, препоръки, основни насоки и всички други решения на ESMA, включително даването на консултации за институциите на ЕС. Работата на съвета се подпомага от няколко постоянни комитета и работни групи на ESMA, които се занимават с технически въпроси (допълнителни подробности на стр. х).

Настоящите членове на Съвета и резюмета от техните заседания през 2013 г. могат да бъдат намерени на уебсайта на ESMA:

Линк www.esma.europa.eu/bos

Управителен съвет на ESMA

Освен председателя на ESMA в състава на управителния съвет на ESMA влизат шестима членове (и по един заместник на всеки от тях), избрани от Съвета на надзорниците сред неговите членове. Изпълнителният директор, заместник-председателят на ESMA и представител на Комисията участват без право на глас (с изключение на бюджетни въпроси, по които Комисията има един глас).

Основната роля на управителния съвет е да постави ударението върху управленческите аспекти на Органа, например изготвянето и изпълнението на многогодишна работна програма, бюджета и въпроси на човешките ресурси.

Настоящите членове на Съвета и резюмета от техните заседания през 2013 г. могат да бъдат намерени на уебсайта на ESMA:

Линк: www.esma.europa.eu/mb

Група на ESMA на участниците от сектора на ценните книжа и пазарите

Групата на участниците от сектора на ценните книжа и пазарите беше създадена по силата на регламента за ESMA с цел да подпомогне консултациите със заинтересованите страни в области, свързани със задачите на ESMA. ESMA има задължение да дава консултации на групата по нейните проекти за технически стандарти и основни насоки. 30-те члена на групата заседаваха за първи път през юли 2011 г. и бяха назначени от ESMA за период от две и половина години след открит конкурс за кандидати. Те представляват участниците във финансовите пазари и техните служители, потребителите и други ползватели на финансови услуги на дребно и на малки и средни предприятия.

Групата заседава седем пъти през 2013 г., като две от заседанията проведе съвместно със Съвета на надзорниците на ESMA. Групата издаде многобройни консултации, становища и доклади по въпроси, отнасящи се до дейностите по изготвяне на политиките на ESMA. Резюмета на тези заседания, както и годишният доклад на групата, могат да се намерят на уебсайта на ESMA: Към края на 2013 г. беше избрана група в нов състав, която пое работата от януари 2014 г.

Линк: www.esma.europa.eu/smsg

Организационни характеристики на ESMA

Следните шест характеристики дават описание на ESMA и на това как Органът изпълнява своята задача и целите си.

- **Европейски:** При изпълнението на своите задачи ESMA действа в интерес на ЕС. Организацията отразява многообразието на ЕС;
- **Независим:** ESMA е независим от институциите на ЕС, националните органи и участниците във финансовите пазари;
- **Сътруднически:** Заедно с националните органи, ESMA образува мрежа на ЕС от надзорници на финансовите пазари. Той си сътрудничи с всички заинтересовани европейски органи, а именно Европейския банков орган (ЕБО), Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (ЕИОРА) и Европейския съвет за системен риск (ЕССР), както и с регулиращи органи извън ЕС;
- **Отговорен:** Процесът на вземане на решения в ESMA е прозрачен и се провежда по открит и приобщаващ начин с неговите заинтересовани страни. Организацията се отчита пред Европейския парламент, Европейския съвет, Европейската комисия и широката общественост;
- **Професионален:** ESMA се стреми към висок професионализъм, като наема висококвалифициран персонал с голяма техническа компетентност, знания и опит с финансовите пазари и като следва добри практики и процедури; и
- **Ефективен:** ESMA използва ресурсите си ефективно, за да постигне максимално въздействие за по-добра защита на инвеститорите и стабилни и добре функциониращи пазари в ЕС.

3. Постигнатото от ESMA при изпълнение на целите за 2013 г.

2.1 Финансова стабилност

Финансовата стабилност се определя може би най-добре като ситуация, при която финансовата система като цяло работи гладко без смущения и при която системата — състояща се от финансови посредници, пазари и пазарни инфраструктури — е в състояние да поеме финансови и реални удари, без това да се отрази на разпределението на активите. Финансова стабилност означава, че финансовата система следва да бъде способна ефикасно и гладко да прехвърля ресурси от спестителите към инвеститорите, а рисковете ще бъдат оценени, управлявани и точно остойностени.

Разбрано по този начин, запазването на финансова стабилност изисква определяне на основните тенденции, риска и уязвимостта при разпределянето на финансови средства от спестителите към инвеститорите и неправилното остойностяване или управление на финансовите рискове. Това наблюдение трябва да гледа напред: неефективното разпределение на капитали или слабостите при остойностяване и управление на риска могат да засегнат финансовата стабилност и в крайна сметка — икономическата стабилност. Наблюдението на процесите на микро- и макроравнище е от ключово значение, което намира отражение в създаването на ESMA, сродните му органи ЕБО и ЕИОРА, както в крайна сметка и на Европейския съвет за системен риск (ЕССР), където информацията се събира на макроравнище.

Това сътрудничество е ключово за въпросите на стабилността, тъй като именно финансовите посредници, като банки, застрахователни компании и други институционални инвеститори, направляват активите от инвеститора към заемополучателя, а финансовите активи протичат между купувачите и продавачите чрез пазарните инфраструктури.

За да изпълни правомощията си да наблюдава финансовите пазари с цел да отчете възникването на рискове и опасности за финансовата стабилност, както и да извърши оценка

на въздействията на новите разпоредби и политически мерки, през 2013 г. ESMA проведе работа по проекти за задълбочени изследвания, сред които:

- съвместна работа с ЕССР относно централните контрагенти и техния принос за системния риск;
- оценката на въздействието на регулирането върху късите продажби и някои аспекти на суапите за кредитно неизпълнение;
- преглед на принципите за определяне на показатели за финансовите пазари; и
- доклад относно предлагането на дребно в ЕС.

Допълнителни подробности за тези работни потоци могат да се видят в пълния текст на годишния доклад на ESMA за 2013 г., който може да се намери на английски език на уебсайта на ESMA: www.esma.europa.eu

2.2 Защита на финансовите потребители

Осигуряването на защитата на потребителите е друга важна задача на ESMA. Органът я изпълнява, като насърчава прозрачността, простотата и коректността на пазарите на ценни книжа за потребителите на финансови продукти или услуги. За да имат инвеститорите еднакво равнище на защита независимо от пункта за продажба или продавания продукт, ESMA събира, анализира и докладва относно тенденциите на потребление, като същевременно насърчава инициативи за финансова грамотност и образователни инициативи и съдейства за разработването на общи правила за разкриване на информация, така че потребителите да могат да вземат подходящи инвестиционни решения.

Ако открие продукти, които биха представлявали сериозни заплахи за инвеститорите, ESMA ще обмисли отправяне на предупреждения. Ако настоящите законодателни предложения влязат в сила, ESMA ще има правомощия, като крайна мярка, да забранява временно определени продукти. Работата на ESMA в тази област изисква да се гарантира, че финансовата информация, предоставена от участниците на пазара, е ясна, разбираема и съвместима със съществуващите правила.

През 2013 г. това включваше дейност по наблюдение на пазарите и финансовите иновации, тъй като те имат ключово значение за установяване на евентуални щети за инвеститорите. ESMA се подготви освен това за укрепване на схемата на защита на инвеститорите съгласно MiFID II, преобразуваната версия на настоящата директива за MiFID.

На защитата на инвеститорите се пада решаваща роля за възстановяване на доверието на потребителите във финансовите пазари и преодоляване на финансовата криза. Законодателните разпоредби на настоящата Директива за пазарите на финансови инструменти (MiFID) гарантират вече хармонизирана и висока степен за защита на инвеститорите във финансови инструменти и получиха широко признание, че са довели до съществени промени, в това число до по-добра защита и по-добри услуги за инвеститорите. Предложенията във връзка с MiFID II/MiFIR включват:

- увеличаване на изискванията за стабилна защита на инвеститорите (като например забрана на стимулите и въвеждане на концепцията за независим съвет);
- разширяване на регулаторния фокус от разпределение към производство на финансови инструменти (управление на продуктите);
- разширяване на обхвата на тази регулаторна рамка, също така с цел да се постави началото на преодоляване на традиционния „силозов“ подход (разширяване на MiFID със структурирани депозити — т.е. вкарване на банкови продукти в MiFID); и

- поставяне на ударението върху надзора и правоприлагането с нови правомощия за продуктови интервенции.

Наред с подготовката за MiFID II и съвместно с ЕБО, ESMA предупреди инвеститорите относно договорите за разлики и публикува насоки за разглеждане на жалби във връзка с ценните книжа и банкирането.

Допълнителни подробности за тези работни потоци могат да се видят в пълния текст на годишния доклад на ESMA за 2013 г., който може да се намери на английски език на уебсайта на ESMA: www.esma.europa.eu

2.3 Надзор

Със създаването на Европейската система за финансов надзор (ЕСФН) беше взето решение и за насърчаване на европейски подход към надзора на общоевропейските субекти, като колегиите от надзорни органи в банковия сектор и в областта на следтърговските услуги (ЦК). Освен това на ESMA беше възложено да бъде единственият надзорен орган за агенциите за кредитен рейтинг (АКР) в ЕС. Същият подход беше избран за депозитарите — тези складове за данни, които събират, съхраняват и предоставят данни за клиринг и сетълмент, за които през 2013 г. ESMA пое отговорността за надзора. Като извършва надзор на участниците във финансовите пазари на общоевропейско равнище, които могат да повлияят на коректността на пазарите на ЕС, ESMA допринася за сигурността и стабилността на финансовите пазари, подпомагайки по този начин защитата на инвеститорите.

През 2013 г. ESMA завърши втората си пълна година като единен регулатор, отговарящ за регистрацията, сертифицирането и надзора на АКР в ЕС. През последната година дейностите по регистрацията и надзора продължиха, като се увеличи броят на регистрираните АКР, които по този начин попаднаха под прекия надзор на ESMA.

През 2013 г. беше отбелязан ръст на заявленията за регистрация. Общо към края на 2013 г. имаше 22 регистрирани АКР (на групово основа) и две сертифицирани АКР.

Освен за надзора на АКР, ESMA пое отговорността и за надзора на депозитарите (TRs), действащи на територията на Европейския съюз. TRs събират и съхраняват информация след сключването на сделките за трансакции с деривати с цел осигуряване на прозрачност и даване на възможност на регулаторите да отчетат по-добре възможните рискове в резултат на търговията с деривати. В съответствие с EMIR, ESMA отговаря за регистрацията и надзора на установените в ЕС депозитари, както и за признаването на депозитарите извън ЕС.

ESMA лицензира шест регистри на трансакции (депозитари) и пое техния надзор. В съответствие с Регламента за европейската пазарна инфраструктура (EMIR) ESMA има преки и изключителни отговорности във връзка с регистрацията и надзора на депозитарите (TRs). Тези складове на данни изпълняват много важна роля за увеличаване на прозрачността на пазарите на деривати в Европа.

Допълнителни подробности за тези работни потоци могат да се видят в пълния текст на годишния доклад на ESMA за 2013 г., който може да се намери на английски език на уебсайта на ESMA: www.esma.europa.eu

Единен наръчник

Финансовата криза очерта отрицателните последици, до които нееднакво прилаганото законодателство може да доведе за финансовите пазари, техните потребители и икономиките като цяло. Поради това беше сметено за необходимо да се въведат ефективни инструменти за по-хармонизирано прилагане на законодателството на ЕС. За насърчаване на повече съгласуваност при законодателството в областта на ценните книжа и неговото прилагане ESMA може да издаде регулаторни технически стандарти и технически стандарти за изпълнение (ТС) с цел да се осигури равнопоставеност и подходяща защита на инвеститорите, които уточняват и поясняват законодателството на ЕС на ниво 1.

Тези ТС имат за цел повишаване на качеството и последователността на националния надзор, засилване на надзора върху трансграничните групи и утвърждаване на единен наръчник на ЕС, приложим към всички финансови институции във вътрешния пазар. ESMA изпълнява тази роля за правните текстове, свързани с европейските пазари на ценни книжа (MiFID), тяхната инфраструктура (EMIR) и правилното им функциониране (къси продажби, ДПЗ), но и за РТС, предназначени за основните участниците на финансовите пазари, например АКР и инвестиционните фондове (ПКИПКЦ, AIFMD).

През 2013 г. ESMA работи по политиката във връзка с Регламента за АКРЗ; през 2013 г. ESMA публикува свой дискуссионен документ относно прилагането на АКРЗ с цел да събере информация от участниците на пазара във връзка с трите проекта на регулаторни технически стандарти (РТС), които Органът трябва да представи на Комисията през 2014 г. Тези РТС ще бъдат относно:

- информация за структурираните финансови инструменти;
- новата Европейска рейтингова платформа; и
- периодичното отчитане на таксите, начислявани на агенциите за кредитен рейтинг.

ESMA изготви също правила за прилагане на EMIR, Регламента за европейската пазарна инфраструктура, който влезе в сила през август 2012 г. и има за цел да допринесе за финансовата стабилност, като изисква централизиран клиринг на определени продукти, за които нямаше досега такива изисквания, и като засилва надзора на ЦК и TRs. На ESMA беше дадена ключова роля като орган на ЕС, който определя и разработва технически стандарти (ТС) в области, като задълженията за клиринг на извънборсовите деривати, изключения от тях и стандарти за ЦК и TRs. ESMA има също преки отговорности при определяне на класовете деривати, подлежащи на задължения за клиринг, при надзора на TRs и при участие в надзора на ЦК посредством колегиите от надзорни органи, водени от националните надзорни органи.

Освен това ESMA подготви някои подробности за MiFID II, които трябва да допринесат за:

- създаване на единен наръчник за финансовите пазари на ЕС;
- принос за създаване на равнопоставени условия на конкуренция между държавите членки;
- подобряване на надзора и правоприлагането;
- намаляване на разходите за участниците на пазара; и
- подобряване на условията за достъп и конкуренция в целия ЕС.

ESMA работи също по преразглеждането на Регламента за късите продажби, подготви мерки за прилагането на бъдещия Регламент относно пазарната злоупотреба, укрепи рамката за фондовете, насочени към инвеститорите на дребно и сключи споразумения за сътрудничество при надзора на фондовете за алтернативни инвестиции с 46 органа извън ЕС.

Допълнителни подробности за тези работни потоци могат да се видят в пълния текст на годишния доклад на ESMA за 2013 г., който може да се намери на английски език на уебсайта на ESMA: www.esma.europa.eu

2.4 Сближаване

ESMA беше създаден с цел да насърчи сближаването на надзорната дейност, като намали регулаторния арбитраж в резултат на различни надзорни практики на територията на ЕС, които могат да подкопаят не само коректността, ефикасността и надлежното функциониране на пазарите, но в крайна сметка и финансовата стабилност и защитата на инвеститорите.

Органът възнамерява да използва работата си за сближаване, за да подобри дейността си в други области на работната програма, а именно подобряване на единния наръчник чрез издаване на насоки и препоръки в области, където е налице различно прилагане, и чрез предоставяне на консултации на ЕК в области, където може да се наложи преразглеждане на законодателството, за да бъдат съгласувани надзорните практики.

През 2013 г. ESMA насърчи сближаването в прилагането на Регламента за късите продажби и координира прилагането на временни забрани, както и последователното правоприлагане на МСФО.

ESMA подпомага също разработването на етичен кодекс за консултантския сектор в ЕС и внесе изменения в методологията си за партньорските проверки.

Трите ЕНО работиха съвместно по трансграничните въпроси с оглед да осигурят последователен подход към регулирането в банковия сектор, сектора на ценните книжа и сектора на застраховането. Тази дейност се осъществява посредством Съвместния комитет на ЕНО. 2013 година беше решаваща за Съвместния комитет на трите надзорни органа (ЕНО), който ускори дейността си като форум за обмен и междусекторна координация. Под председателството на ЕЮРА той постави ударението по-специално върху:

- наблюдение на риска;
- защита на потребителите; и
- прегледа на ЕСФН.

Допълнителни подробности за тези работни потоци могат да се видят в пълния текст на годишния доклад на ESMA за 2013 г., който може да се намери на английски език на уебсайта на ESMA: www.esma.europa.eu